

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Egan G. - Tep.pdb

PDB Name: b
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 24.1.2007
Modification Date: 24.1.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Greg Egan
TEP
(TAP)

"Chci, abyste zjistila, kdo zabil mou matku, paní O'Connorová. Uděláte to?"

Hlas Helen Sharpové se chvěl hněvem. Byla rozparáděná skoro tak, jako by si to přišla vyřídít tváří v tvář přímo s vrahem. Za daných okolností bylo ovšem samotné trvání na existenci vraha na stejné úrovni jako vykřikování vzdorovitých obvinění někde ze střechy - musela k tomu najít určitou odvahu, třebaže neměla ponětí, koho obviňuje.

"Koroner nevyloučil cizí zavinění," řekla jsem opatrně. "Nejsem právník, ale domnívám se, že Třetí Hemisféra by přesto raději přistoupila na mimosoudní vyrovnání a vyplatila značné..."

"Třetí Hemisféra není z ničeho obviněna! Jistě, možná zaplatí tak jako tak jen aby se vyhnuli publicitě. Ale mě náhodou nezajímá legalizované vydírání." Oči se jí blýskaly hněvem; nijak se nesnažila skrýt své pobouření. Přesně tuto radu už zřejmě od svých právníků dostala; nevypadalo to, že by k něčemu takovému mohla dojít sama. Bylo jí dvaatřicet jenom o pět let méně než mně - ale číselo z ní tolik zarputilé naivity, že jsem se musela neustále přesvědčovat, že nepatří k úplně jiné generaci.

Smířlivě jsem zvedla ruku. "Dobře. Je to vaše rozhodnutí. Ale doporučuji vám nepodepisovat nic, co by mohlo omezit vaše možnosti - a nepouštět na veřejnost žádná osvobozující prohlášení. Může se stát, že změníte názor, až mi budete půl rok platit náklady. Nebo třeba přijdu na něco, co vám jej pomůže změnit. Staly se už neobvyklejší věci." Ale nic, co by bylo o mnoho neobvyklejší, než prakticky odmítnout možnost vytřískat z nadnárodní společnosti všechno, co se z ní vytřískat dá.

"TEPový implantát není na vině," řekla netrpělivě Sharpová. "Nic nenasvědčuje tomu, že by byl."

"Ne, a nic také nesvědčí ve prospěch vraždy."

"Proto si chci najmout vás. Abyste to zjistila."

Podrážděně jsem zalétla pohledem k oknu obrácenému na sever; údajně inteligentní tabule planula slunečními paprsky a zahřívala většinu kanceláře skoro na stejnou teplotu, jako měly rozpálené ulice King Cross dole.

Grace Sharpová zemřela před měsícem. Sledovala jsem ten případ okrajově, jako všichni ostatní v Sydney, z obyčejné zvrácené zvědavosti. 12. ledna večer byla ve své pracovně, zřejmě sama. Bezprostřední příčinou smrti byl infarkt myokardu, ale při pitvě se ukázaly také náznaky prudkého zvýšení hladiny adrenalinu. Příčinou mohla být bolest a stres z nastupujícího infarktu - nebo ke zvýšení došlo dřív pod vlivem nějakého neznámého vnějšího šoku.

Anebo čip totálního emočního protokolu vypustil do jejího těla adrenalin jen tak bezdůvodně.

Bylo jí šedesát sedm. Na svůj věk byla v docela dobré kondici, ale byla dost stará na to, aby to rozostřilo hranice možného. Soudní patologové se při ohledání mrtvého těla pokusili přiřadit k těmto třem alternativám pravděpodobnosti, ale ani jedna nebyla jasným favoritem. Pro příbuzné to bylo jistě stresující - a rozhodně jim to umožňovalo chovat si představu, že někde musí být jednoduchá odpověď, jen ji najít.

Helen Sharpová pokračovala: "Mediální konsensus je takový, že matka těsně před smrtí skládala báseň - a napadlo ji slovo, které bylo v TEPu tak silné, zeji to na místě zabilo." Její tón byl jedovatý. "To si vážně myslí, že by si devadesát tisíc duševně zdravých lidí nechalo dát do mozku něco, co by to mohlo udělat? Nebo že by výrobci prodávali výrobek, za který by je mohly čekat odškodňovací nároky ve výši miliard dolarů? Nebo že státní instituce, které vydávají oprávnění..."

"Koncesované farmaceutické firmy už zabily spoustu lidí," namítla jsem. "A implantáty se testují ještě hůř. Stalo se, že 'stoprocentně bezpečný' software napsaný podle nejpřísnějších armádních kritérií způsobil havárii letadla."

Triumfálně po té analogii skočila: "A podle čeho to víte? Protože to dokázala černá skříňka toho letadla! A implantát TEPu má vlastní černou skříňku - nezávislý čip, který zaznamenává veškerou jeho činnost. A na záznamu žádná porucha nebyla. Nebylo tam, že implantát zapřičinil uvolnění adrenalinu nu jakékoli úrovni - natož smrtelnou dávkou."

"Třeba se pokazila i černá skříňka. Říkáte, zeje nezávislá - ale jestli je propojení takové, aby věděla o všem, co implantát dělá, kombinovaný systém by se přesto mohl dostat do režimu společného selhání, se kterým jeho tvůrci vůbec nepočítali."

Sharpová nespokojeně zatnula pěsti. "Není to - vyložene - nemožné," připustila. "Ale myslím si, že to není pravděpodobné."

"Dobrá. Jakou tedy máte teorii?"

Sharpová se uklidnila. Vypadala přitom jako někdo, koho už nebaví opakovat stále totéž, ale sbírá v sobě sílu s

přislíbem, že tentokrát to už bude naposledy.

"Moje matka tu noc pracovala na nové básni - to je z černé skříňky jasné. Ale okamžik smrti se nedá přesně stanovit - a mohl nastat klidně až patnáct minut po posledním zaznamenaném použití implantátu. Myslím si, zeji někdo vyrušil.

Myslím si, že se k ní někdo vloupal do bytu a zabil ji.

Nevím, jak to udělali. Třeba ji jenom vyděsili - aniž se jí dotkli prstem - a to samo o sobě přivodilo infarkt." Její hlas byl nevýrazný, záměrně zbavený emocí. "Třeba jí přes kůži aplikovali dávku nějakého silného stimulantu. Jsou desítky chemikálií, které mohou vyvolat infarkt, aniž by zanechaly stopu. Našli ji až po devíti hodinách. Existují sacharidové obdoby stimulačních neuropeptidů, které se rozpadnou na glukózu a vodu v řádu minut."

Přemohla jsem v sobě touhu odříkat jí, že se nenašly důkazy o přítomnosti jiné osoby; bylo by to plýtvání dechem.

"Ale proč? Proč by ji někdo chtěl zabít?"

Zaváhala. "Nejsem si jistá, kolik toho o TEPu víte."

"Počítejte s nejhorsím."

"Takže... mylně se přirovnává prakticky ke všemu od 'telepatie' přes 'počítačové esperanto' po 'multimediální standard mozku'. Jistě, na začátku bylo spojení jazyka s virtuální realitou - ale od té doby uběhlo téměř patnáct let vývoje. Stále existuje slovo pro "psa" - načrtla špičaté závrsky prsty a já jsem tu konvenci později převzala - "které by klidně mohlo být hundo - a jiné pro "vašeho milovaného zlatého labradora, jak stojí na pláži a otřepává si vodu z kožichu, než vám olízne obličej"... které ve vás evokuje tohle všechno a ještě víc všemi pěti smysly, pokud mu to dovolíte.

Ale nejnovějším vývojovým trendem je vytváření slov pro pojmy, emoce a stavy mysli, které kdysi nebylo možno vůbec popsat. Výsledkem je, že nic z toho, co může člověk prožít, nemusí zůstat... nepopsatelné, záhadné, nesdělitelné. Nic není mimo diskusi. Nic není neanalyzovatelné. Nic není 'nevysslovitelné'. A mnoho lidí se této představě děsí; mnoho starých mocenských struktur to totiž staví na hlavu."

Kdyby se tato fráze měla naplnit pokaždé, když zazní, mocenské struktury by oscillovaly rychleji než proud v elektrické síti. Helen Sharpová dosahovala na mém indexu paranoie stupně sedm; kromě veškerého pochopitelného zármutku a zmaru patřila k technosubkultuře, které hlavní proud špatně rozuměl a často šiji špatně vykládal - a která se evidentně ráda považovala za "nebezpečně" ikonoklastickou elitu.

Řekla jsem: "Vím, že jsou lidé, kteří považují uživatele TEPu za... nepřijatelné. Ale co by je tak zčistajasna dohnalo k takovým extrémům, jako je vražda? Byl za těch patnáct let někdo někde zavražděn jen proto, že měl implantát?"

"Ne, pokud je mi známo. Ale..."

"Pak jistě..."

"Ale mohu vám přesně říct, co se změnilo. Mohu vám říct, proč teď konflikt vstoupil do nové fáze."

To mě zaujalo. "Poslouchám."

"Víte, že je protizákonné instalovat implantát TEPu někomu, kdo ještě nedosáhl osmnácti let?"

"Samozřejmě."

Stejně omezení platilo pro veškerý nervový hardware s výjimkou terapeutických čipů, jež obnovovaly normální funkce těm, kteří byli zraněni nebo měli vrozené postižení.

"Počátkem března hodlá jeden pár tady v Sydney podniknout právní kroky, jejichž cílem je dosáhnout toho, aby mohli implantát instalovat všem svým budoucím dětem - ve věku tří měsíců."

Na okamžik jsem nebyla schopna slova. Tyto plány se zřejmě podařilo udržet ve velice úzkém kruhu sympatizantů; média informovala o vyšetřování vyčerpávajícím způsobem, ale o tomto nepadla jediná zmínka. Nečekala jsem, že po měsíci intenzivního mediálního zájmu skrývají TEPisté ještě nějaké překvapení.

"A z čeho by měly ty právní kroky vycházet?" zeptala jsem se.

"Z práva rodičů používat při výchově jazyk, který si zvolí. Federální zákony je zaručují: existuje zákonná úprava z roku 2011, která zavádí většinu ustanovení z Úmluvy o lidských právech, kterou schválila OSN v roce 2005. Chtějí požádat nejvyšší soud o výnos, který zneplatní příslušné pasáže trestního řádu Nového Jižního Walesu - což je z právního hlediska mnohem složitější než snažit se bránit trestnímu stíhání až poté..., ale zase nebudou muset hledat chirurga, který by byl ochoten riskovat mučednictví."

Sharpová se pousmála. "Na tentýž federální zákon se před rokem odvolali rodiče používající znakovou řeč, na které sociální instituce vytvářely nátlak, aby svému synovi nechali dát naslouchací implantát. První kolo rodiče vyhráli - a vypadá to, že odvolání se konat nebude. Jistě, případ, ve kterém půjde o zavedení implantátu, bude vřdycky mnohem těžší. A na používání znakové řeči se společnost dívá ve srovnání s TEPem pozitivně."

"Předpokládám, že policie toto všechno ví. Je to tak?"

"Samozřejmě. Ale nezdá se, že by je to nějak zvlášť zajímalo - a nepodařilo se mi dosáhnout toho, aby se to stalo součástí vyšetřování. Myslím, že právně vzato je to jenom šum."

"Ale podle vás..."

"Podle mne by úmrtí všeobecně připisované TEPovému implantátu změnilo vyhlídky na to, že by ten pokus mohl vyjít, z pouze chabých na... politicky nulové. Myslím, že jsou lidé, kterým by to stačilo jako důvod pro spáchání vraždy."

Sharpová na mne upřela krátký pohled a potom lehce, téměř soucitně přikývla - jako bych právě vyřkla slovo, které vyjadřuje všechny protichůdné emoce, jež se mi honí hlavou. Nervový hardware v lebce tříměsíčního dítěte - jen z rozmaru rodičů - by byla obludnost. Jenže... když nejsou "rozmarem" všudypřítomné naslouchací implantáty, které umožňují naučit se nejdřív angličtinu a potom znakovou řeč, proč by jim měl být ten, který umožňuje nejdřív TEP a potom angličtinu? A pokud Grace Sharpová byla zavražděna proto, aby bylo pravděpodobnější, že to neprojde, její pokrytečtí vražedci patřili každopádně do vězení - a hluboký odpor, který ve mně vzbuzovala představa kojence s TEPem v hlavě, pouze ukazoval, že by to klidně mohl být dostatečný motiv.

Řekla: "A myslím si, že se toho případu ujmete."

Pustila jsem se do práce ještě ten den odpoledne, a to tím, že jsem se začala probírat technickou literaturou o TEPovém implantátu. Nebylo pravděpodobné, že bych mohla najít nějaký objektivnější popis toho, co dovede. Jako většina lidí jsem si myslela, že chápu všechny hlavní rysy - ale ukázalo se, že jsem z internetu vstřebala víc dezinformací, než jsem tušila.

Oba čipy - vlastní implantát a černá skříňka, oba široké necelý milimetr - se umísťovaly do temene lebky a dělily se o přístup k jemné pavučině vláken z vodivého polymeru, která ovíjela mozek a vytvářela miliardy kvazisynaptických spojení se zrakovým a sluchovým centrem a s Wernickovou oblastí řeči ve spánkovém laloku. Další vlákna pronikala hlouběji, některá až do limbické soustavy. TEP bylo možno vyjádřit ústně nebo písemně, ale požadavky na šířku pásma činily vhodným médiem infračervené světlo, takže byl implantát přes míchu propojen s geneticky upravenými buňkami v kůži dlaní, jež byly schopny vysílat a přijímat infračervené světlo.

Samotná instalace implantátu neznamenal, že se člověk bude moci TEPem plynule vyjadřovat; stále se musel naučit jazyk. Úplný, "přednačený" slovník by nemohl fungovat; přesný význam většiny slov v TEPu se dal pouze zašifrovat do kontextu, až se implantát usadil v mozku konkrétního uživatele. Elektronická nervová síť implantátu byla při instalaci z devadesáti procent prázdná, obsahovala pouze specializovaný systém pro osvojení jazyka a jednoduchý "zaváděcí" slovník. A přestože proces učení zanechával stopu především ve vlastním implantátu - spolu s relativně nepatrnými změnami v těch oblastech mozku, kde bude druhý přirozený jazyk zašifrován - nemělo smysl mluvit o tom, že mozek nebo čip "znají TEP" samy o sobě. Zkušený uživatel, který by si vyměnil starý implantát za nový, by se vrátil téměř na počátek (v praxi by se veškerá data ze starého hardwaru překopírovala do nového) - ale stejně tak by byl implantát obohacen zkušenostmi po umístění do mozku nováčka stejně nepoužitelný jako kus mozkové kůry od někoho jiného. Tato zjištění se pochopitelně vztahovala výhradně na dospělé. Přes několik desítek teoretických prací - z nichž většina vyjadřovala opatrný optimismus - nikdo doopravdy nevěděl, jak by s implantátem pracoval mozek malého dítěte.

Uživatel TEPu mohl pracovat se standardním senzorickým aparátem virtuální reality - ale záměrně neměl k dispozici nic, co by mu umožňovalo běžný způsob interakce s neexistujícím prostředím. Implantáty pro úplnou virtuální realitu dočasně ochromovaly organické tělo a odváděly motorické impulsy z mozku do kompletně počítaného fyzického modelu: virtuálního těla, jež mohlo fungovat jako součást virtuálního prostředí, podřízené jeho pravidlům. Naproti tomu představa uživatelů TEPu o interakci vypadala spíše tak, že v duchu přebudují celý senzorický aparát a pak jej zase vyplivnou, nebo zareagují nějak úplně jinak - místo aby celou premisu pasivně přijali, budou se s ní hádat. Uživatel VR prakticky neměl jinou možnost než potlačit nedůvěru, nebo skončit - prostředí zahrnující všechny smysly, jakkoli bizarní, bylo vždy podmanivé - jenže uživatel TEPu mohl se stejnými informacemi zacházet podle toho, jestli se chtěl angažovat méně nebo víc. Slova v TEPu - který zahrnoval veškerý slovník VR pro popis senzorického aparátu - mohla vyvolat desetisíckrát živější a přesnější obrazy než nejhutnější poetická angličtina... nebo bylo možné držet si je od těla a přistupovat k jejich zkoumání stejně chladně, jako když se člověk zamyslí nad výrazy "záblesk oslepující záře" nebo "nesnesitelný pach čpavku", aniž by něco takového cítil. V žargonu tvůrců TEPu - vyjádřeno slovy staršími než samotný TEP - bylo možné každé TEPové slovo skenovat (pochopit analyticky) nebo přehrát (subjektivně cítit) - nebo interpretovat způsobem, který se nacházel někde mezi těmito dvěma extrémy.

V jednom ohledu však dokázal být TEP autentičtější než nejautoritativnější VR: mohl vyvolávat emocionální stavy přímo. VR byla omezena čistě smyslovými daty (byť často na nejvyšší míru manipulativními), ale Totální emoční protokol obsahoval slova pro "strach", "euforii", "smutek" (nebo spíše odstíněné podtypy těchto hrubých kategorií) a implantát dokázal sáhnout hluboko do limbické soustavy a navodit tyto stavy stejně snadno, jako dokázal každý čip VR vytvořit iluzi jednoznačně modré oblohy.

Uživatelé samozřejmě zůstávala možnost zachovávat si od jazyka odstup :- a TEPové slovo pro "ochromující touhu" mohlo vyvolat "odpovídající stav" pouze tehdy, když dotyčný vynaložil vědomé úsilí o to, aby je přehrál. A třebaže formální gramatika TEPu nevylučovala nic, nižší filtry dávaly pozor na potenciálně otupující lingvistické singularity - jako například "touha přehrávat toto slovo věčně" - nebo cokoli fyziologicky nebezpečného.

Literatura sice v tomto ohledu nabádala k bezstarostnosti, ale nakonec stejně šlo o to, zda člověk uvěří výrobcům a regulátorům. Nepochybovala jsem o tom, že teoreticky by se dal zkonstruovat čip, který nezabije svého uživatele s vyšší pravděpodobností než neupravený živý mozek, pokud ho náhodou napadne slovo pro "smrtelný nával adrenalinu" - ale něco jiného bylo, jestli Třetí Hemisféra takové úrovně bezpečnosti dosáhla (pro všechny myslitelné uživatele).

Grace Sharpová byla nejstarší z devadesáti tisíc lidí na planetě, kteří TEP používali, a údajně patřila k těm, kteří jej ovládali nejlépe - nedokázala jsem však posoudit, zda zběhllost znamená větší riziko plynoucí z širší slovní zásoby, nebo menší zásluhou lepšího ovládání jazyka.

O půl sedmé jsem usoudila, že probírám texty o algoritmech nedeformované emoční komprese už dost dlouho. Zamkla jsem kancelář a zamířila jsem na stanici.

Cítila jsem, jak vzduchem stoupá horko nahromaděné za celý den na Victoria Road, ale zdálo se, že z východu fouká slabý vánek. Křiklavé reklamní hologramy nevypadaly za soumraku nikdy tak sešle jako ráno, třebaže jejich barvy byly stejně vybledlé; možná skutečně záleželo na náladě v ulicích.

Z několika upocených dojíždějících, kteří teprve mířili domů, vyzařovala hmatatelná úleva - a několik čerstvě převlečených nočních hýřilů, kteří již přijížděli, bylo viditelně nabito nadějí a energií. Nevím proč, ale ráno by člověk na Kings Cross o naději nezavadil.

Po druhé straně ulice jsem minula houf mnichů v šafránových róbách, kteří vyrazili z Darlingtonského chrámu na almužny. Nezdálo se, že by mezi nimi byl James - i když se to dalo jen těžko poznat: všichni mi připadali stejní a nejsilnější vzpomínky, které jsem na Jamese měla, nezahrnovaly závěrečné holohlavé stádium. Bylo to zvláštní, ale když jsem si vybavila tu noc, kdy oznámil, že odchází ode mě a od Micka, aby zasvětil svůj život nesobecké meditaci -

"Nemá smysl dohadovat se o tom, Kathy," vysvětlil mi s výrazem blazeovanosti povýšené nade vše, "už nejsem zotročený iluzemi jazyka." - stejně jsem ho viděla takového, jak vypadal o deset let dřív. Co jsem pamatovala, buddhismus se dostával po celé zemi čím dál víc do módy - střídal ustupující křesťanství, jako by ponechané "vakuum" muselo vyplnit něco stejně absurdního - ale v posledních deseti letech začala federální vláda kláštery mohutně podporovat programem grantů na "duchovní rozvoj společnosti". Možná doufala, že ušetří na výdajích za sociální zabezpečení.

Před stanicí jsem zaváhala. Napadlo mě: Tento okamžik by dokázalo zachytit jediné slovo v TEPu - které by dokonale zašifrovalo celý můj senzorický aparát a všechno, co si myslím a co cítím. Slovo, které bych mohla říct, napsat, vytáhnout z paměti. Studovat z povzdálí - skenovat - nebo přehrát, dokonale oživit. Skloňovat a přizpůsobovat. Citovat přesně (nebo ne) nejbližším přátelům i nejneznámějším lidem.

Musela jsem přiznat, že mne ta představa hluboce zneklidňovala: jazyk schopný obsáhnout ne-li vesmír jako takový, pak alespoň všechno z něj, s čím se můžeme setkat. V každém okamžiku existovalo "jen" deset na třitisící subjektivně rozlišitelných stavů lidského mozku. Pouhých deset tisíc bitů informací: troška, v zakódování do slabik - ale jen milisekundový záblesk infračerveného světla. Uživatel TEPu mohl v reálném čase účinně líčit někomu jinému celý svůj vnitřní život, a přitom zachovat stoprocentní věrnost. Hoď si to, Leopoldo Bloome.

Když jsem nastoupila do vlaku směřujícího na jih, vzadu na šiji jsem ještě cítila mravenčení. Vagón byl plný, takže jsem stála, se zavřenýma očima jsem visela na poutku a nechávala jsem tu otázku kroužit temnotou své lebky: Kdo nebo co zabilo Grace Sharpovou? Nikdy jsem nedokázala práci jednoduše vypnout - a dokud jsem nedosáhla stádia, kdy jedna moje část přemýšlela o případu po celou dobu, co jsem byla vzhůru, bylo pravděpodobné, že se nedostanu ani o krok dál.

Helena Sharpová věřila, že existuje nějaké anonymní spiknutí proti TEPu jakožto mateřskému jazyku, živé čirou lingvistickou xenofobií - ale reálný odpor mohl být částečně motivován také naprosto oprávněnou obavou z neznámých vývojových následků u dítěte vyrůstajícího s TEPem.

Seriózní média dávala přednost obyčejnému technickému selhání; několik poctivých úvodníků pojímalo případ Sharpové jako varování, že je třeba zvýšit kontrolu kvality biomedicínské techniky. Zato bulvární plátky se s chutí vrhly na představu "vražedného" slova, dostatečně pseudomystickou, aby v proti-technicky naladěných předplatitelích vzbudila pokrytecké mrazení při pomýšlení na to, jaká je v tom poetická spravedlnost, když se nějaký TEPista upřemýšlel k smrti... a v těch protechnicky orientovaných užaslé mrazení nad nesmírnou silou Čipu. Přitom stále nebylo vyloučeno, že Grace Sharpová měla infarkt bez jakéhokoli vnějšího zásahu. Bez úkladných vražd, bez vražedné poezie, bez poruchy.

Zatím jsem mohla jen souhlasit s kononerem: nebyla jsem připravená vyloučit jakoukoli možnost.

Když jsem dorazila domů, Mick byl již po večeři a zavřel se do svého pokoje, kde hrál Rakousko-uherské politické intriky v kosmu. Spolu s tuctem kamarádů ze Sydney, Pekingu a Sao Paula hru rozvíjeli skoro už půl roku. Jednou mi velkomyslně dovolili, abych se přidala jako vedlejší postava s nevyslovitelným jménem, ale po deseti minutách mě to začalo maximálně nudit a došla jsem si co nejrychleji pro smrt. Neměla jsem nic proti hrám RPG jako takovým... ale od Postmodernismus sežral mé dítě lásky jsem se nesetkala s absurdnější. Jenže každé dvanáctileté dítě potřebuje něco, z čeho by mohlo vyrůst - něco, po čem by se za rok mohlo ohlédnout s pocitem absolutní trapnosti. Knihy, které jsem četla já sama (a v té době zbožňovala) nebyly o nic lepší.

Zaklepala jsem na dveře a vešla do pokoje. Ležel na posteli s přilbou na uších a rukama nad hlavou. Oběma řídicími rukavicemi dělal minimalistická gesta: vodil softwarovou loutku, která neměla hmat ani smysly pro vnímání rovnováhy, polohy těla a pohybu. Úkony, jimiž rozhýbával její údy, neměly nic společného s pohybem vlastních končetin... ale prostřednictvím očí a uší loutky viděl a slyšel všechno.

Většina studií, které jsem četla, docházela k závěru, že čím dřív si dítě osvojí virtuální realitu (samozřejmě s přilbou a rukavicemi, ne implantátovou), tím méně vedlejších účinků bude mít na jeho reálnou koordinaci a obraz těla. Zdálo se, že schopnosti pohybovat reálným a virtuálním tělem se neperou o omezené nervové zdroje; bylo možné rozvíjet je paralelně, jako dva jazyky. Pouze dospělí v tom měli zmatek (a dařilo se jim lépe s VR implantáty, které jim umožňovaly předstírat, že používají své fyzické tělo). Z výzkumu vyplývalo, že jedna hodina denně ve virtuální realitě není škodlivá o nic víc než hodina denně jakékoli jiné stejně nepřirozené činnosti: hraní na housle, baletu nebo karate.

Přesto jsem si dělala starosti.

Pokojové sledovací zařízení signalizovalo mou přítomnost. Mick si při nejbližším vhodném přerušení akce sundal přilbu, aby mne přivítal doma. Snažil se, aby nedal najevo netrpělivost.

"Co bylo ve škole?" zeptala jsem se.

Pokrčil rameny. "Nic zvláštního. Co v práci?"

"Dostala jsem vraždu."

Tvář se mu rozzářila. "Paráda! Jaká zbraňová kategorie?"

"Zlá slova."

"Que?"

"To byl vtip." Málem jsem se pustila do vysvětlování, ale nepřipadalo mi správné zdržovat ostatní hráče. "V devět skončíš, ano? Nechci, abych tě musela kontrolovat."

"Mmm." Záměrně nic neříkající.

"Můžu to naprogramovat, nebo budeš dodržovat pravidla dobrovolně," řekla jsem klidně. "Můžeš si vybrat."

Zakabonil se. "To není žádný výběr, když to vyjde nastejno."

"Velice hlubokomyslné. Ale náhodou nesouhlasím." Došla jsem k němu a odhrnula jsem mu vlasy z očí; věnoval mi pohled, který říkal: nechci, abys to dělala, ale pro tentokrát ti to odpouštím.

"Zlá slova?" řekl najednou Mick. "To myslíš Grace Sharpovou?"

Prekvapeně jsem přikývla.

"Minulý týden nějaký guru otravoval s tím, že se uTEPovala k smrti." Tvářil se, jako by se skvěle bavil - a mně došlo, že "guru" je o několik řádů urážlivější než jakékoli slovo, které bych si v jeho věku troufla říct před svou matkou. Když nic jiného, alespoň stíračky teď byly elegantnější; ekvivalenty, které používala moje generace, vycházely téměř bezvýhradně z nářeků na ekrementy nebo genitálie. Ne že by Mick a jeho vrstevníci byli prudězí - jenom jim staré skatologické výrazy připadaly trapně dětské.

"Ty nevěříš na "vražedné" slovo?" zeptala jsem se.

"Určitě ne na nějakou našlápnou minu banánová slupka, kterou si člověk náhodou udělá sám."

Zamyslela jsem se nad tím. "Ale kdyby vůbec existovalo, nemyslíš, že by se s ním lépe bojovalo, kdyby přišlo zvenčí, než kdybys na ně narazil ve vlastních myšlenkách?"

Znalecky zavrtěl hlavou. "TEP funguje jinak. Nemůžeš v hlavě vymýšlet náhodná slova - nemůžeš zkoušet nahodilá uspořádání bitů. Můžeš si představovat, můžeš vytvářet volné asociace, ale... ne tak daleko, abys uměla a nevšimla si, co se děje."

Rozesmála jsem se. "Kdy ses to všechno dočetl?"

"Minulý týden. Ten článek vypadal zajímavě, tak jsem po tom šel trochu hlouběji." Podíval se na svůj terminál a udělal několik nepatrných pohybů rukou; skupinka ikon pro URL se přesypala do obálky s mým jménem, která vzápětí skočila do pošty k odeslání. "Odkazy."

"Díky. Ztratila jsem celé odpoledne - raději jsem měla přijít domů dřív a vytáhnout si to z tvé hlavy." Žertovala jsem jenom zpola.

Sedla jsem si na kraj postele. "Ale jestli na to slovo nenarazila sama... nedovedu si představit, jak by jí je někdo mohl říct. Policie nepřišla na to, že by v několika posledních hodinách měla hosty nebo s někým komunikovala. A jestli se do bytu někdo vloupal, nenechal za sebou žádné stopy."

"Co třeba...?" Mick ukázal palcem v rukavici na polici nad svou postelí.

"Co myslíš?" Pomalu jsem se orientovala v nakupených předmětech. "Aha."

Zařídil si infračervené spojení s kamarádem Vitém, který bydlel v činžovním domě na druhé straně parku; mohli si vyměňovat data čtyřicet hodin denně, aniž rodiny musely zaplatit telekomunikačním magnátům jediný cent. Zacílený paprsek z transciervu za pět dolarů prošel bez problémů okny obou jejich pokojů.

"Myslíš, že jí někdo zvenčí bytu... vypálil "vražedné" slovo do dlaně?" V hlavě se mi vyrojily bizarní představy: postava míří zařízením pro noční vidění beze zbraně; Grace Sharpová s pažemi od sebe a infračervenými stigmaty.

"Možná. Jestli mám pravdu, dáš mi půlku honoráře?"

"Jasně. Ale nejdřív odečtu nájem, stravu, ošacení, poplatky za telefon..."

Mick dělal, jako by hrál na housle. Já jsem předstírala, že mu chci jednu vrazit. Zalétl očima k obrazovce; jeho kamarádům docházela trpělivost.

"Asi bych tě neměla rušit," řekla jsem.

Usmál se a na rozloučenou zvedl ruce jako potápěč, který se chystá zmizet pod hladinou. Potom si nasadil přilbu zpátky na hlavu. Zůstala jsem v pokoji ještě několik sekund a měla jsem přitom velice zvláštní pocit.

Nezdálo se mi, že bych se svým synem ztrácela kontakt. Ani to nebyla pravda. Ale skutečnost, že jsme vůbec dokázali jeden druhého pochopit, mi najednou připadala jako nejpochybnější vůdů. Přirozený jazyk přečkal prakticky beze změny tisíc společenských a technických revolucí... ale vedle TEPu vypadal jako nějaký nástroj z doby kamenné, kousek hrubě opracovaného obsidiánu v době, kdy dovedeme vzít jednotlivé atomy a přeskupit je podle libosti. A nakonec možná všechny metody pokusu a omylu, všechna nedorozumění, všechny lidové ozdravné prostředky z úsměvů a gest, všechny nemotorné, nedokonalé, dobře míněné snahy o překlenutí propasti, smete oslnivý proud komunikace bez hranic.

Když jsem odcházela, tiše jsem za sebou zavřela dveře.

Další den ráno jsem se začala probírat záznamy z vyšetřování - mezi něž patřil i prostorový obraz pracovny Grace Sharpové. Tělo objevil v 8:20 ráno pomocník v domácnosti, který k ní chodil třikrát týdně - Sharpová sice byla celkově v dobré kondici, ale její ruce trpěly těžkou artritidou. Záchranáři tělo přemístili, než se o případ začala zajímat policie, ale v rámci rutinního postupu místo nejdřív zdokumentovali.

Byt byl v pětadvacátém patře a pracovna měla velké okno obrácené k západu. Bylo vidět, že závěsy jsou roztažené na maximum - ale v zápisu nebylo ani slovo o možnosti, že by je odhrnul muž, který našel tělo, nebo dokonce záchranáři, aby dovnitř pustili světlo. Nasadila jsem obraz na plán předměstské čtvrti získaný od obvodního úřadu a zkusila jsem si nahrubo vyznačit trajektorii paprsku vůči místu, kde podle softwaru ze soudního Sharpová stála, než upadla. Kulka by zanechala směrovou informaci - ale infračervený záblesk mohl přijít z kteréhokoli místa s nerušenou záměrou. Vzhledem k nejistotě její polohy a velikosti okna přicházely v úvahu okna a balkony třiašedesáti bytů. Většina byla mimo dosah levné infračervené techniky pro amatéry - ale vyhledala jsem si citlivost kožního transciervu, zeslabování atmosférou a parametry rozptylu paprsku a potom jsem to začala porovnávat s katalogy výrobků.

Existovalo několik modelů komunikačních laserů, které by se k tomu daly použít - a nejlevnější stál jenom tři sta dolarů. Nebylo to něco, co by se dalo koupit v malém obchodě s elektronikou, ale nákup ani vlastnictví nebyly oficiálně ničím omezeny. Koneckonců to nebyla zbraň.

Nejslavnější TEPová básnička na světě zastřelená slovem? Byla to lákavá představa - a překvapovalo mě, že po ní už před několika týdny neskočily bulvární plátky - ale v chladném ranním světle pro mě bylo čím dál těžší uvěřit, že Grace Sharpová zemřela jinak než přirozenou smrtí. Budova měla skvělé zabezpečení; vyšetřovací tým nenašel žádnou stopu po cizí osobě, která by vnikla dovnitř. Svědectví černé skříňky nebylo nenapadnutelné, ale při zvážení všech okolností

pravděpodobně implantát právem zprošťovalo viny. A samotná Helen Sharpová byla přesvědčena o tom, že "vražedné" slovo nemůže existovat.

Celé dopoledne jsem se probírala zbytkem záznamů, ale nic příliš objasňujícího jsem nenašla. Odborníci si nad smrtí Grace Sharpové myli ruce. Neměla jsem jim to za zlé: pokud důkazy nehovořily ve prospěch jednoznačného soudu, bylo čestné to říct. Ale při většině vyšetřování se stalo, že se během projednávání někdo neudržel a utrousil nějakou tu spekulaci: instinktivní podezření patologa, nedokazatelnou intuici nějakého technika. Několik řádek, které bych jim mohla vmést do tváře, až bych je v jejich kanceláři zahнала do úzkých - a vybídla je k tomu, aby ze sebe vysypali celou složitou, neoficiální hypotézu, kterou nosili měsíce v hlavě. Jenže tady nebyl jediný záchytný bod, jediná indiskrece, po které bych se mohla pustit; každý svědek si dal pozor, aby neudělal chybu.

Neměla jsem kam jít, a tak jsem se obrnila trpělivostí a začala jsem pátrat v archivech po nepřátelích TEPu.

Z prohlášení pro sdělovací prostředky (hlavně od politiků a náboženských představitelů), publikovaných dopisů a esejů a příspěvků na internetových fórech jsem vyřýžovala asi sedmáct tisíc jednotlivců, kteří měli potřebu říci světu něco neuctivého na adresu TEPu. Vyhledávací algoritmus byl mnohojazyčný, ale nevěřila jsem, že by dokázal spolehlivě rozeznat ironii, takže i v tomhle hrubém prvním výtěžku musela být hora soli. Dvanáct procent příspěvků na fórech bylo anonymní - a náhodný vzorek, který jsem si prošla, mi jasně ukázal, že pocházejí od nejvášnivějších odpůrců - ale odložila jsem je stranou; textová analýza několika gigabytů urážek mohla počkat, až se vyloženě nebudu mít čeho chytit.

Asociační software objevil některá poměrně předvídatelná spojení. Dvě třetiny lidí, které jsem našla, oficiálně mluvily za některou z devadesáti šesti politických, náboženských a kulturních organizací - nebo výslovně zmínily své členství v nich či jejich podporu.

Software nakreslil devadesát šest hvězdicových diagramů. Největší shluk měla Přírodní moudrost - poloekologická lobbyistická skupina, jejímž jediným cílem bylo bojovat proti používání nervového hardwaru. Většina členů byla z Evropy, ale i Australané měli početné zastoupení. Druhá největší byla Fontána spravedlivosti, fundamentalistická křesťanská koalice se základnou ve Spojených státech; měli půl tuctu místních přičleněných církví. Velikost shluku však nemusela nutně vyjadřovat sílu odporu; římskokatolická církev byla až na třicátém místě - ale jen proto, že byla tak přísně hierarchická a měla relativně malý počet oficiálních mluvčích. Ani většina islámských autorit nebyla nervovému hardwaru nakloněna - ale většina převážně islámských zemí tuto technologii jednoduše postavila mimo zákon, čímž pro ně tato záležitost v podstatě přestala být výbušná. Islám zaznamenal nejlepší výsledek v případě jedné britské skupiny, a ta držela padesáté sedmé místo.

Zúžila jsem data pouze na Austrálii. Zůstalo devatenáct organizací - a horních šest si kupodivu zachovalo své postavení. Celá tahle analýza zaváněla honem na čarodějnice; nikoho jsem z ničeho veřejně neobviňovala - nedávala jsem členům Přírodní moudrosti nálepku vražedných gangsterů, protože měli odvahu vystoupit proti implantátu - ale vždycky jsem měla z takového neumělého rybaření nepříjemný pocit.

Dobrá, pokud toto byli lidé, kteří se cítili nejvíce ohroženi vyhlídkou na děti vyrůstající s TEPem... kdo z nich mohl vědět o blížícím se oříšku pro nejvyšší soud?

Prohledala jsem členské databáze různých legálních a pololegálních spolků a seznamy odběratelů příslušných časopisů. Pátrala jsem po někom, kdo by věnoval zvláštní péči firmě Huntingdale a partneři - té, která připravovala zprávu o "kojeneckém implantátu".

Překryt s množinou antiTEPistů byl nulový - což nebylo žádné velké překvapení. Předpokládala jsem, že policie by zašla přinejmenším až sem, a navíc by měla lepší zdroje: mohli si vytáhnout z daňových záznamů všechny, kteří u Huntingdala pracovali, aniž by hrozilo, že jim sítlem propadne třeba jen písárka.

Rezignovaně jsem civěla na obrazovku. Jediné, čím jsem se mohla pochlubit za den práce, bylo šedesát tři bytů s výhledem na pracovnu Grace Sharpové a sedmáct tisíc lidí, kteří se dopustili jenom toho, že se někde zapsali jako odpůrci TEPu.

Zbývalo pouze najít jejich průsečík.

Nejtěžší bylo dopátrat se čísel bytů odpovídajících jejich fyzické poloze v plánech budov; architekti a developéři nemuseli nic takového dokládat, když si nechávali schválit projekty. Už už jsem začínala uvažovat o tom, že si to obejdu sama, když jsem zjistila, že to někdo udělal za mě: účelové konsorcium prodavačů pojištění, zabezpečovací techniky a klimatizace si nechalo udělat databázi pro celou oblast metropole, aby mohlo lépe směřovat svou reklamní poštu. Předměstí, které jsem potřebovala, stálo jen padesát dolarů - včetně e-mailových adres.

Porovnála jsem databázi s množinou antiTEPistů.

Vypadlo mi jediné jméno.

John Dallaporta nepatřil do žádného z mých organizačních shluků a měla jsem jen jednu položku, která se týkala jeho postoje k TEPu: esej napsaný před sedmi lety, který halasně odsuzoval schopnost implantátu "erodovat bohatství našich starých a krásných jazyků" a "narušovat poklidná, tajemná místa v našich myslích". Eсей vyšel v jednom netzinu středoškolských učitelů angličtiny; vytáhla jsem si celé číslo a rychle jsem se probrala jeho neškodným obsahem. Většina článků se týkala pracovních podmínek a obav vyplývajících z nových technologií; byla tam rovněž seriózní - skoro až bolestivě slušná - diskuse o tom, jak přistupovat k rodičům, kteří svým dětem zakazují kontakt s oplzlými, sexistickými, ateistickými, elitářskými, pověřivými, zastaralými pracemi Shakespeara a dalších. Nebyla to platforma, od níž byste mohli reálně očekávat, že vás dovede k muži, který zabíjí své ideologické nepřátele.

Pozorně jsem si přečetla Dallaportův esej. Byl zapálený, ale nedalo se říct, že by byl buřičský. Vyjadřoval se jako další z řady lkavých, nejistých technofobů, kteří si potřebují ulevit před publikem, jež s nimi bude ve velké většině sympatizovat. Sama jsem měla sklon cítit s ním - přiznávám upřímně, že mi z implantátu naskakovala husí kůže - ale nacházela jsem účelový podtón, který jeho argumentům ubíral na síle. Vykreslovat angličtinu jako ohrožený jazyk bylo

rozhodně absurdní, když ji používalo víc lidí než kdykoli dřív v dějinách.

Dovedla jsem si představit Dallaportu s plakátem před budovou soudu, až se začne projednávat námitka proti uplatňování zákona o implantátech, ale jen těžko se mi smiřovalo s představou, že by autor těchto umírněných slov chladnokrevně zavraždil Grace Sharpovou - a ještě hůř s tou, že by přišel na to, jak to udělat.

Práce v kanceláři už mi začínala lézt krkem, přesto jsem strávila dalších několik hodin zkoumáním útržkovitého portréto tohoto muže, jak jej nabízel internet. Bylo mu čtyřicet sedm, pět let rozvedený, dvě dcery kolem patnácti. Obě děti byly pravděpodobně svěřeny do péče bývalé manželky, neboť veškeré informace ukazovaly na to, že žije sám. Celý život od ukončení studia dělal učitele na státní střední škole; když mu bylo něco přes dvacet, publikoval několik básní v literárních časopisech, ale pokud nezačal používat nějaký neodhalený pseudonym, od té doby nic. Zdálo se, že kromě Odborového svazu učitelů státních škol nepatří do žádné organizace, a jestli se hlásil k nějaké víře, žádný marketingový demograf to zatím neodhalil.

Tak vypadal elektronický profil. Ani na okamžik jsem nevěřila, že by dokázal zabít Grace Sharpovou - ale nebyla jsem ochotná to vyloučit, pokud se s ním nesetkám osobně.

Našla jsem si kalendář akcí na Střední škole Laurence Breretona. Za tři dny byla rodičovská schůzka.

Raději jsem přijela o něco později, abych nemusela moc dlouho okounět venku, než zahlédnu několik odcházejících rodičů, kteří si ještě nesundali jmenovky. Dobře jsem si prohlédla provedení a použité materiály - ale štěstěna mi přála ještě víc: jeden člověk mi přímo před očima hodil svou jmenovku do odpadkového koše. Přinesla jsem si s sebou široký výběr vzorků kartonu, zapínacích špendlíků a sponek, ale nakonec úplně stačilo, abych vylovila tuhle zahozenou jmenovku, na tiskárně svého notepadu našla odpovídající font a nastříkala své - vypůjčené - jméno na prázdnou stranu. Nikdo mě nezastavil, když jsem vstoupila do zaplněné auly a prošla kolem stolu, u kterého rodiče stáli frontu, aby se zaregistrovali a vzali si jmenovky. Všimla jsem si řady počítačů určených k tomu, aby rodiče nasměrovaly k jednotlivým pedagogům. Došla jsem k jednomu a pokusila jsem se něco zjistit, ale vyzrál na mě: jedině, co se zadávalo, bylo "jméno rodiče" - počítač zřejmě nic víc nepotřeboval, aby vysvětlil příslušného učitele na popsaném schématu auly. Ustoupila jsem a sledovala jsem, jak software používají jiní, dokud se neobjevilo Dallaportovo jméno.

Připadalo mi to jako zvláštní doba pro takovou akci; střední škola, na kterou chodil Mick, měla úvodní schůzku před začátkem školního roku a potom už se mi neozvali. Bzuket hovorů kolem mě zněl až pozoruhodně přátelsky; možná to byla dobrá strategie pozvat si rodiče takhle brzy a pokusit se vyřešit případné problémy v zárodku.

John Dallaporta byl vysoký a štíhlý. Byl hladce oholený a trochu plešatěl. Právě poslouchal hlasitě vyjadřované názory hrdého otce některého studenta - a třebaže měl strnulý pohled a trochu škrobený úsměv, nepřipadal mi jako člověk, který by v posledních pěti týdnech nedokázal zamhouřit oko, jak se užíral vinou.

Když otec odešel, rázně jsem k němu přistoupila. Dallaporta mi podal ruku a přívětivě řekl: "Těší mě, paní Stoneová." Zaváhal. "Je mi líto, ale obávám se, že..."

Věnovala jsem mu odzbrojující úsměv. "Ne, mou dceru neučíte. Ale chtěla jsem si s vámi promluvit a napadlo mě, že tohle je vhodná příležitost. Doufám, že vám to nevadí."

"Vůbec ne. Ale měl bych vysvětlit, že letos nejsem vedoucím katedry já. Služebně starší učitelé se střídají, takže letos je to Carol Baileyová..." Rozhlédl se a pak mi ji ukázal. "Vidíte?"

Omluvně jsem zavrtěla hlavou. "Nejedná se o žádnou školní záležitost. Chtěla jsem se s vámi jen setkat. Četla jsem esej, který jste před několika lety napsal: Bitový řetězec růže. A velice se mi líbilo, co jste tam vyjádřil. Když jsem zjistila, že učíte ve škole, do níž začala chodit moje dcera..."

Dallaporta se na mě podíval - zvědavě a trochu zmateně, ale nedal na sobě znát žádný očividný neklid nebo podezření. "To už je dávno. Překvapuje mě, že si to vůbec pamatujete. Natož jméno autora."

"Ovšem že si to pamatuji! A doufám, že ostatní členové mají stejné názory na tyto... věci. Sama jsem učila angličtinu. Víím, jakým tlakům musíte čelit. A samozřejmě chci, aby moje děti byly technicky gramotné - ale někteří z nás se musejí ozvat, jinak kdo ví, co bude 'technicky gramotný' znamenat za dvacet let?"

Dallaporta přátelsky přikývl, ale všimla jsem si, že svaly po stranách jeho brady se napjaly - ty, které se stahují, když se člověk příliš snaží nedat na sobě nic znát. A co to dokazovalo? Vůbec nic - kromě toho, že měl na TEP vyhraněnější názory, než aby se o nich chtěl bavit s úplně cizí osobou v zaplněné aule.

Dorážela jsem dál. "Když jsem sama začala chodit na střední školu, ten, kdo neměl doma na stole vlastní písíčko, byl ve třídě outsider. Dnes jsou pracovní stanice prakticky zadarmo - když si člověk za tisícovku měsíčně předplatí 'životně důležitý' přístup na síť. Každé dítě, které dnes nedokáže v rámci úkolu ze zeměpisu udělat rozhovor s afghánskými kočovníky - nebo získat přes JPL přímá data z poslední sondy k Venuši - může rovnou nechat školy a jít pracovat do McDonalda. Kdy se to zastaví? Až bude mým vnoučatům dvanáct, kde bude jejich 'vstupní úroveň'?"

Dallaporta se zasmál, ale neznělo to úplně přirozeně. "Ne troufám si hádat. Ale já věřím v lidi. Ve zdravý rozum."

Podívala jsem se mu přímo do očí a snažila jsem se přijít na to, jestli je doopravdy vyplašený - nebo si jednoduše nevěří a nechce vylít své srdce ani posluchače, která je mu tak viditelně nakloněná.

"Zdravý rozum? Doufám, že máte pravdu. Zasllechla jsem poslední dobou nějaké zvěsti, o kterých je lepší ani nepřemýšlet..."

Dallaporta viditelně zbledl. Znamenalo to, že ví o soudním projednávání? A teď došel k závěru, že existuje nějaké spojení mezi mnou a tím, od koho tu informaci získal? Spiklenecky jsem se na něho usmála. Klid, jsem přítel, jsme na stejné straně.

Řekla jsem: "Nechtěla jsem vás připravit o tolik času. Ale jsem ráda, že jsem se s vámi konečně setkala." Podala jsem mu ruku a Dallaporta mi s ní potřásl; s viditelnou úlevou přepnul zpátky na automatický režim.

Vyšla jsem ven do teplého večera. Existovala skutečná Lydia Stoneová, jejíž dcera právě začala chodit do oktávy; Dallaporta se mohl podívat do databáze, ale nevěřila jsem, že by zašel za učiteli té dívky a požádal je, aby mu pro

srovnání nakreslili identikit.

Zvedla jsem oči k vybledlé obloze, k hrstce viditelných hvězd - a znovu mě napadlo: tento okamžik by v TEPu bylo jediné slovo. "Vůně posečené trávy z hřiště, rachot předměstské dopravy, melancholicky žlutá světla auly vedle tmy prázdných tříd." Okamžik napíchnutý jako motýl? Desetitisícbitová digitální mrtvola světa, která ze sebe před vnitřním zrakem shazuje mrtvé pixely? Nebo okamžik zachycený jako nálada přesně evokovaná hudební frází? Nikdo nikdy nepocítil potřebu zavraždit hudebního skladatele jen proto, aby ochránil jazyky, protože měl pocit, že dost dobře nedokáže konkurovat fugám a sonátám. Nikdo nikdy nesáhl na lidský život jen proto, aby zabránil výstředním rodičům v tom, že bombardují své dítě v lůně Bachem a Mozartem. Proč představoval TEP o tolik větší hrozbu? Tím, že dokázal evokovat obrazy a emoce tak, jak to žádná symfonie nedokázala? Tím, že byl o tolik lepší?

Většinu toho, co jsem řekla Dallaportovi, jsem skutečně myslela vážně - ale čím víc jsem o těchto věcech přemýšlela, tím jsem byla rozpolcenější. Nikdo se nesnažil TEP nikomu "vnutit" - s výjimkou svých dětí - a vychovávat dítě tak jako tak znamenalo vynucovat si určitou soustavu voleb. Aktivně nebo pasivně. Vědomě, z pouhé konformity, nebo zanedbáváním. Představa, jak se TEPisté vtají svým dětem v mozku - jen aby s nimi mohly sdílet nějaký umělý jazyk - mne stále instinktivně, niterně pobuřovala... ale oč bylo od nás ostatních čestnější trvat na tom, že žádné dítě implantát nedostane, dokud nebude mít mozek plně zformovaný humusem z našich předsudků starých deset tisíc let, patřících někam do doby kamenné? Neusilovaly obě strany o to, aby utvářely budoucí generace k obrazu svému?

A když se předsudky, instinkty a nostalgie dají stranou... který mateřský jazyk by skutečně poskytl nejlepší nástroje pro život v moderním světě?

Byla to dobrá otázka. Jenom nepatřila k těm, za jejichž zodpovězení jsem dostávala zaplacení.

Rozmístila jsem tucet malých nahrávacích zařízení do telefonních automatů v blízkosti Dallaportova bytu a ve škole. Bylo to vysoce ilegální - ale méně riskantní a zároveň to dávalo větší šanci na úspěch (pokud se skutečně něčím provinil), než kdybych se snažila napíchnout jeho telefon doma. Na rodičovské schůzce jsem si nahrála jeho hlas, aby si štenice nevíšimale hovorů všech ostatních. Každý den jsem je objela na kole, abych zjistila, jestli je něco nového.

Nakonec se mi podařilo vypátrat Torna Davise, který dělal pomocníka v domácnosti u Grace Sharpové. Taký byl TEPista. Řekl, že nechávala závěsy v pracovně roztažené trvale. Grace ráda pracovala s výhledem na panorama města; vybrala si ten byt právě kvůli výhledu.

Nedokázala jsem se ubránit, abych se jízlivě zeptala: "Nebylo by levnější zajít na návštěvu do bytu nějakého bohatého známého - a uložit si do paměti TEPová slova pro všechno, co viděla?"

Zasmál se. "Jistě. A v hlavě uměla vykreslit scénérii, před kterou by zbledl závistí každý výhled na přístav za deset milionů dolarů."

"Tak proč to neudělala?"

"Víte, jak Grace definovala realitu?"

"Ne."

"Jako deset tisíc bitů, které zůstanou, když se přesvědčíte, že všechno ostatní neexistuje."

Po několika týdnech vytrvalého naléhání se mi podařilo přesvědčit Maxine Ho, jednu z vedoucích inženýrů v Třetí Hemisféře, k neoficiálnímu rozhovoru. Přesto se držela veřejně prezentované linie: "vražedné" slovo bylo nemožné. Bez ohledu na to, co si Grace Sharpová představila, nebo jaké TEPové sekvenci by ji potenciální vrah vystavil, všechna bezpečnostní opatření fungovala na samostatné úrovni, nezávisle na jazykovém protokolu - a když implantát po pitvě prozkoumali, nenašli nic, co by nasvědčovalo poškození nebo poruše příslušného hardwaru či softwaru.

"Nervový implantát vás samozřejmě může zabít. I kardiostimulátor vás může zabít. I počítač vás může zabít. Každá technika může selhat. Ale kdyby někdo umřel u počítače - a já bych při jeho rozebrání neobjevila žádný náznak uvolněného drátu nebo porušené izolace - neřekla bych: 'Určitě spustila ten legendární "vražedný" program, který dal příkaz, aby ji počítač zabil elektrickým proudem.' Začala bych pátrat po jiných příčinách smrti."

Byla to falešná analogie. Dokonale fungující TEPové implantáty běžně vysílaly signály do hypotalamu, který zase stimuloval nadledvinky; dokonale fungující počítače nebyly konstruovány tak, aby dávaly jakkoli silné elektrické šoky. Přesto jsem měla pocit, že je ke mně v podstatě upřímná. Jestli vůbec věřila, že implantát selhal, pak věřila, že to byla chyba, jaká se může stát s pravděpodobností jedna ku milionu: ani ne tak konstrukční vada, jako spíš tragický důkaz přirozené nepředvídatelnosti každého reálného zařízení v reálném světě - věc takového charakteru, že by byla zahrnuta mezi "přirozené příčiny", kdyby selhal stejně odolný biologický systém.

5. března pronikla na veřejnost informace o projednávání námítky proti omezené použitelnosti implantátu před nejvyšším soudem. O případu se mělo jednat až v září - ale reakce v médiích byla okamžitá.

Helen Sharpová měla pravdu v jedné věci: smrt její matky využili prakticky všichni komentátoři jako důkaz, že kdyby námítka uspěla, rovnalo by se to legalizaci zabíjení novorozeňat. Ne že by se jeho ctihodnosti nechaly ovlivnit emotivními úvodníky - to ani náhodou - ale i kdyby ne, bylo jasné, že federální vláda bude mít během několika dní připraveny nezbytné dodatky, pokud by padlo rozhodnutí, které by zpochybnilo trestní zákoník státu. Dala jsem svému vyhledávači za úkol, aby pátral, ale mimo bezvýznamné neurolingvistické časopisy se prakticky nedala najít racionální debata o skutkové podstatě případu - o pravé podstatě, nikoli právní. (Netziny těch, kteří používali TEP, byly v TEPu a já jsem neměla žádný překládací software.)

Ten večer, kdy se to objevilo ve zprávách, Mick prohlásil: "Já to chci."

"To si budeš muset ještě šest let počkat, ne?"

"Jestli vyhraji, tak ne."

"Jestli vyhraji, uděláš nejlip, když začneš sekat trávníky a umývat okna. Těch šest let ti vyjde tak jako tak."

Přijal to bez protestu - ale potom se bezelstně zeptal: "A co je vlastně tvoje oblíbené médium?"

"Text. Já vím, jsem nudný starý páprda, ale ty ještě pořád..." Nasadil ztrápený výraz - a nejenom proto, že "starý

páprda" byl tak dětinský výraz, až z toho naskakovala husí kůže. Střelila jsem vedle.

"Promiň. Co jsi chtěl říct?"

Mick si dal záležet, co říká. "Jak by se ti líbilo, kdybys pokaždé, když vezmeš do ruky knížku, musela zbaštit všechno, co spisovatel řekne? Kdyby ses nemohla zastavit v půlce věty a říct si: To je... hovadina. Kdybys ztratila možnost v duchu odporovat každému slovu?"

"Bylo by mi to hodně nepříjemné."

"A přesně tam míří virtuální realita," řekl. "Bez TEPu."

Pochmurnost této předpovědi mě zaskočila - ale znělo to věrohodně. Bez jazyka, který byl stejně silný jako médium, zbývalo jen málo prostoru pro polemiku, málo prostoru pro pochybnosti. Jen nezasloužené potlačení nedůvěry.

Vzala jsem do ruky kabel, který se táhl od jeho přilby k pracovní stanici, a bezmyšlenkovitě jsem si ho omotala kolem jednoho prstu. "Jestli je to tak hrozné, přestaň ji používat," řekla jsem. "Je to tvoje rozhodnutí."

Dokázal mi odpovědět jediným pohledem; ani to nemusel rozvádět. Proč by měl být nucen vzdát se svého oblíbeného média? Proč by raději neměl dostat šanci zachránit je, posílit je? Kdybych byla u zrození mluveného jazyka, bojovala bych za jeho zákaz jako nějaký fanatický zenový terorista, který se bojí jeho moci klamat? Nebo bych bojovala za jeho obohacení, za to, aby tato schopnost dostala protiváhu v podobě skepse a analýzy?

Vzmohla jsem se jen na to, že jsem řekla: "Život je víc než virtuální realita."

Mick se vítězoslavně zazubil. "Přesně tak. Ale život není víc než TEP."

Vzala jsem další případy: děti na útěku, drobný počítačový podvod - byla to rutinní práce, ale přinášela aspoň rychlé výsledky a to mě uspokojovalo. Helen Sharpová si nemohla dovolit, aby mě dál platila na plný úvazek - a mně stejně fakticky došly produktivní způsoby, jak její peníze utrácet. Pokud její matka zemřela v důsledku nějaké neopakovatelné chyby, nikdo to nikdy nedokáže. Takže jsem v ní nevzbuzovala falešné naděje a vycházela jsem z předpokladu, že za několik měsíců dostane rozum a řekne mi, že případ je uzavřený.

Pak, uprostřed dubna, moje štěnice v telefonních automatech konečně promluvíly.

Svědomitě jsem je objížděla na kole v hustém dešti a kontrolovala, přestože jsem si už od nich nic významného neslibovala. Když můj notepad pípnul na znamení úspěchu, málem jsem ho pustila do kanálu.

Přehrát si záznam na kole v dešti by nešlo. Přehrát si ho v přeplněném vlaku by byla hloupost - neměla jsem sluchátka - ale lákalo mě to. Než jsem dorazila do kanceláře, stačila jsem se přesvědčit, že uslyším nanejvýš tak volání na servisní linku: Dallaporta si bude stěžovat, že mu nefunguje domácí připojení.

Zmýlila jsem se.

Dallaporta naléhavě zašeptal: "Musíte mi pomoci. Potřebuji poradit." Byl to monolog; nechával vzkaz na záznamníku.

"Tenkrát v noci jsem se toho nezbavil. Říkal jsem si, že to není protizákonné - tak proč si to nenechat, pro všechny případy." Naskočila mi husí kůže. Nerozvedl to dál, ale snadno jsem uhodla, jak to myslel: Pro případ, že by se to někdy v blíže neurčené budoucnosti mohlo hodit k zabíjení dalšího prominentního TEPisty.

Zhluboka se nadechl, jako by se chtěl uklidnit. "Vím, že to byla... šílenost. Nemyslelo mi to. Jenomže teď... Nemůžu to jen tak hodit do řeky! Co když mě policie nechává sledovat? Co když mi prohledávají odpadky?" Nebylo to pravděpodobné, ale byla jsem vděčná za jeho paranoii - a neschopnost: šeptat do veřejného telefonu a rukou si zakrývat rty a mluvítko (to jsem si představovala) by mu moc nepomohlo, kdyby ho policie skutečně sledovala.

"Kód už jsem vymazal." Do hajzlu. "Udělal jsem to podle instrukcí, určitě se to povedlo. Ale musím se zbavit toho přístroje. Potřebuji poradit nejlepší způsob - nejbezpečnější způsob - jak to udělat. Prosím. Zavolejte mi zpátky na obvyklé místo."

Podle tónů jsem dešifrovala číslo, na které volal - ale byla to komerční hlasová schránka - a patřila jedné z těch služeb, které jsou moc nóbl, než aby se daly podplatit nebo napíchnout.

Seděla jsem u stolu, voda ze mě pořád ještě crčela, a snažila jsem se přijít na to, co dál. Systém pro řízení vlhkosti v severním okně pumpoval do místnosti vodní páru; kdybych chtěla uschnout, musela bych si na půl hodiny stoupnout do chodby.

Všechno, co jsem zatím měla, by bylo pro policii nepoužitelné; nehledě na ilegálnost telefonních štěnice veškeré spojení mezi Dallaportou a smrtí Grace Sharpovou zůstávalo čistě v rovině spekulací. Nebyla jsem si jistá dokonce ani tím, jestli mám dost, abych přesvědčila Helen Sharpovou, která na "vražedná" slova nevěřila. Dallaporta neřekl nic, co by dokazovalo, že mluví o infračerveném komunikačním laseru - a klíčová data, která vyslal, byla pravděpodobně navždy ztracena.

Ale vypadalo to, že mám stále nepatrnou šanci vyfotografovat "přístroj" in situ.

Dallaporta zanechal zprávu ráno v 6:23. Podívala jsem se na hodinky; škola končila za dvě hodiny. Nemohla jsem vědět, jak dlouho potrvá Dallaportovým podporovatelům (Přírodní moudrosti? Fontáně spravedlivosti?), než mu přijdou na pomoc - pokud se nerozhodnou nechat ho vtom - ale nemohla jsem si dovolit čekat o den déle.

Věděla jsem, že to bude tak tak, ale zdálo se, že nemám dvakrát na výběr.

V domě, kde Dallaporta bydlel, bylo šest set bytů - a váha čísel měla svou výhodu. Stoupala jsem si přes ulici za autobusovou zastávku a čekala jsem, až k hlavnímu vchodu někdo přijde. Když se objevil mladý muž s klíčem v ruce, přeběhla jsem přes cestu a dohonila jsem ho. Lapala jsem po dechu, promočená, bez deštníku, a šmátrala jsem po klíčích. Pustil mě dovnitř bez sebemenšího zaváhání. Zůstala jsem ve vestibulu a oklepávala jsem si vodu z kabátu, abych s ním nemusela mluvit ve výtahu. Neměla jsem čas, abych si připravila věrohodné výmluvy; stačilo, aby se mě zeptal, jak dlouho v domě bydlím, a nejspíš bych se nezmohla na odpověď.

Dallaportův byt s číslem 1912 měl zesílené bezpečnostní dveře s působivým zámkem. Na konci chodby jsem našla technickou místnost a s jejím zámkem jsem si poradila docela snadno. Ve stropě byl průlez - a v koutě stál dokonce žebřík. Ještě jednou jsem si v notepadu prohlédla plány budovy: ne všechny byty měly stropní průlez; byt 1911 ho měl,

1912 nikoli.

Vylezla jsem na strop a začala jsem se co nejtišeji plazit po trámech; doufala jsem, že neztratím orientaci. Skoro pět minut jsem zůstala ležet nad bytem 1911 a poslouchala jsem - než jsem pochopila, že takto stejně nezískám jistotu, jestli je prázdný. Spící dítě, dospělý, který si tiše čte... nevěděla jsem ani, kdo tam bydlí, neměla jsem čas to zjistit. V duchu jsem zasakrovala, přelezla jsem zpátky do technické místnosti, oprášila jsem se, došla jsem ke dveřím bytu 1911 a zazvonila jsem.

Zkusila jsem to třikrát. Nikdo nebyl doma.

Vrátila jsem se na strop, nadzvedla jsem průlez a spustila jsem do bytu provaz. Předloktí mě bolelo, jak jsem šplhala dolů; ilegální vniknutí jsem dělala naposledy, než se narodil Mick. Staré pochyby okořenily nové úzkosti: na tyhle fasádnícké kousky jsem už moc stará - a nemůžu si dovolit přijít o licenci. Ale zároveň jsem cítila jakousi vzpurnou euforii - protože všechno bylo těžší, protože jsem mohla mnohem víc ztratit.

A v TEPu by na to všechno stačilo jediné slovo...

Balkony obou bytů odděloval necelý metr, ale byly zarovnané s vnější stěnou budovy - vůbec žádný přesah. Vylezla jsem na betonovou ochrannou zídku, vysokou do pasu a širokou třicet centimetrů, pojistila jsem se tím, že jsem přitiskla levou ruku na strop balkonu - a potom jsem pravou sáhla přes neomítnutou cihlovou zeď vnější stěny na Dallaportův balkon. Měla jsem štěstí, byla jsem na závětrné straně budovy.

Přemístila jsem na druhou stranu i nohu, pevně jsem sevřela zdivo, přesunula jsem těžiště svého těla o několik klíčových centimetrů - zaplašila chvilkovou paniku - a během několika sekund jsem byla bezpečně zaklíněná pravou rukou a pravou nohou mezi Dallaportovou zídkou a stropem. Dopředu to teď bylo mnohem bezpečnější než zpátky. Roztřeseně jsem seskočila na jeho balkon plný harampádí a jen tak tak jsem minula květináč. Podívala jsem se na ulici o devatenáct pater níž - a představila jsem si Micka na svém pohřbu, jak nadále odmítá komunikovat se svým otcem. Mohlo se stát, že mě někdo zahlédl, jak přelézám z balkonu na balkon, ale s tím jsem nemohla nic dělat - a líják zřejmě vychýlil pravděpodobnost v můj prospěch: měla jsem co dělat, abych přes závoj deště vůbec rozeznala budovu, kde bydlela Grace Sharpová.

Balkon oddělovaly od bytu posuvné skleněné dveře. Byly těsně zasazené mezi stropní kolej a vodící lištu zapuštěnou do betonové podlahy; pravděpodobně byly udělané tak, aby se pro snazší výměnu daly celé vysadit směrem nahoru - ale jen když byly odemknuté. O nějakém otevírání zámku paklíčem nemohla být ani řeč; nebyla tam ani klíčová dírka, jenom západka, která se ovládala pákou na druhé straně dveří. Ale když jsem se do skla opřela oběma rukama v rukavicích, podařilo se mi uchopit je dostatečně, abych mohla celé dveře maličko nadzvednout a naklonit. Po téměř deseti minutách - kdy jsem přestávala cítit zápěstí - se mi podařilo západku uvolnit.

Otevřela jsem dveře několik centimetrů, na prahu jsem se zastavila a rozhlédla jsem se po místnosti, jestli není vybavena poplašným zařízením proti vloupání. Vzduch byl čistý.

Sotva jsem vstoupila do bytu, zaslechla jsem na chodbě kroky a potom šramot klíče zasouváního do zámku. Vrátila jsem se na balkon, ale na to, abych začala přelézat zpátky stejnou cestou, kterou jsem přišla, bylo již pozdě; byla bych přímo na očích. Zatáhla jsem dveře - znovu zamknout jsem je nemohla - a pak jsem se skrčila na podlahu za hromadu krámů.

Slyšela jsem, jak přinejmenším dva lidé vešli do bytu a zahrnuli doleva do chodby, která vycházela z obývacího pokoje. Vytáhla jsem kameru o velikosti knoflíku a připevnila jsem ji na rám Dallaportova kola, které stálo opřené o stěnu balkonu. Zkontrolovala jsem obraz na notepadu a pak jsem kamerou otáčela, až jsem získala nerušený výhled na většinu pokoje.

Schovala jsem se právě včas. Vetřelci - muž a žena, které jsem nikdy předtím neviděla - se vrátili a přinesli kartónovou krabici dlouhou asi třicet centimetrů. Najela jsem zoomem blíž; podle nálepky to vypadalo na dárkové balení skotské whisky. Dallaportovi přátelé evidentně nesdíleli jeho paranoii; věděli, že policie byt nesleduje.

Chtěl, aby laser zmizel - a oni jej poslušně přišli odklidit.

Žena promluvila: "Myslíš, že to vymazal pořádně?"

Muž zaváhal. "Nespoléhal bych na to." Divila jsem se, že proces neautomatizovali - ale zřejmě nešlo přesně předpovědět, kdy se naskytne příležitost použít kód na Grace Sharpovou nebo kolik pokusů bude třeba k zasažení cíle. "Já odsud nehodlám odejít s usvědčujícím..."

Muž něco zamručel - ale otevřel krabici. Poznala jsem laser z katalogů, které jsem si prohlížela; většinu jeho hmoty tvořila přesná optika, která navíc fungovala také jako teleskop pro kontrolu zaměření - přístroj byl konstruován pro městskou komunikaci z jedné střechy na druhou. K datovému portu byla připojena nějaká malá věc o velikosti krabičky od zápalek; muž stiskl tlačítko na boku krabičky a podíval se na maličký LCD displej.

"Vida, Šakal to udělal dobře. To zírám." Zasmál se. "Říkal jsem si: Proč si to nenechat, pro všechny případy." Ten kretén si vážně myslel, že má "vražedné" slovo - a že v tom může pokračovat a hrát si na zabijáka TEPistů, dokud se mu to bude líbit."

Žena rezavě odpověděla: "Nebud' tak nevděčný. Kdyby věděl, co dělá, vůbec by na to nepřistoupil."

Odešli. Schovala jsem kameru do kapsy a přelezla jsem hned zpátky do bytu 1911, protože jsem nechtěla, aby mě mohli zahlédnout, až vyjdou na ulici. Na stropě jsem se musela přemáhat, abych nespěchala; pořád mě mohli chytit, kdybych byla neopatrná.

Za pět minut jsem byla z budovy venku. Obešla jsem celý blok a potom jsem se pustila ještě do sousedních ulic, i když naděje, že je znovu zahlédnu, byla mizivá.

Po půl hodině jsem to vzdala a odešla jsem do restaurace, abych si video přehrála. Měla jsem důvod jásat: získala jsem čistý záběr s komunikačním laserem a zvukový doprovod, na němž dva lidé mluví o zabíjení TEPistů.

Jediný háček byl v tom, že podle toho, co říkali, nevěřili na "vražedné" slovo o nic víc než Maxine Ho nebo Helen

Sharpová.

Pozvala jsem si Helen Sharpovou do kanceláře. Ukázala jsem jí Dallaportův esej a geometrii budov. Přehrála jsem jí telefonní hovor a scénu z jeho bytu.

"Vy jste odborník na TEP," řekla jsem. "Nechcete mi říct, co se tady děje?"

Dlouho seděla mlčky, než odpověděla.

"Je tu jedna možnost."

"A to?"

"Matka měla první model implantátu. Až do konce. Nikdy si nenechala udělat upgrade - nevěřila jim, že by řádně převedli její slovník. Bála se, že ztratí všechno, co se naučila."

"A podle vás... ty staré modely měly "vražedné" slovo?"

"Ne. Ale daly se zvenčit mikroprogramovat."

"Nerozumím." Nebyla to tak docela pravda, ale chtěla jsem, aby to řekla nahlas. Nebyla jsem si jistá, kolik toho o implantátu doopravdy vím - kolik těch nadšených technických posudků mě mohlo pomýlit.

Sharpová vypadala hrozně - konečně jí docházelo, že právě spatřila lidi, kteří zesnovali smrt její matky - ale trpělivě mi vysvětlila: "Základní hardware každého počítače pracujícího s nervovou sítí je obyčejné... velké množství vzájemně propojených procesorů RISC. Ten čip se vyrábí masově jako zboží - v počtu stovek milionů ročně - a používá se v desítkách tisíc různých zařízení. Všechny specifické vlastnosti se přidávají mikrokódem: strojovými příkazy, které procesory individuálně přizpůsobují, aby se chovaly určitými užitečnými způsoby. Hlavní software se pak touto úrovní automaticky řídí - jako by to všechno bylo natvrdo vepsané do křemíku. Ale není.

Když pustili do výroby první spotřební model TEPového implantátu, ve Třetí Hemisféře si dělali starosti, že v mikrokódu by mohla zůstat nějaká neobjevená chyba. Kdyby museli všem lidem vytáhnout implantáty z lebky a opravit je, z reklamního hlediska by to" byl obrovský průšvih. Proto nechali v mikrokódu rutinu, která mu umožňovala přijímat aktualizované verze v infračerveném světle - modifikovat kteroukoli svou část, pokud dostane příslušnou sekvenci vnějších příkazů."

"Takže existovalo zvláštní TEPové slovo, kterým bylo možno proniknout k veškeré infrastruktuře? Slovo, které říkalo:

"Nahrad' starý mikrokód X" T

"Ale, To nebylo TEPové slovo - byla to vyhrazená sekvence těsně mimo jazykový protokol! V TEPu to nedávalo smysl, nedalo by se to říct. V tom byl celý smysl!"

Připadalo mi to jako malý rozdíl - ale chápala jsem, proč tomu připisuje takový význam. Jazyk jako takový její matku nezabil. Básnička nakonec nezahynula slovem.

Řekla jsem: "Ale jestli to bylo tak... proč technici, kteří zkoumali implantát vaší matky, nenašli žádný důkaz, že se to stalo. A jestli jste tohle všechno věděla..."

Nevěděla jsem, že měla pořád ten starý mikrokód!" utrhla se na mě rozčileně. Hned potom uhnula pohledem. "Před nějakými devíti nebo deseti lety seji lidé z Třetí Hemisféry snažili přesvědčit, aby si nechala dát nový implantát - zadarmo. Nakonec v původním mikrokódu našli chybu - malou, nebylo to nic nebezpečného, ale chtěli, aby všichni přešli na novější typy. Těmi si už byli natolik jistí, že neměly možnost vnějšího programování.

Ale ona to odmítla. Nechtěla nový implantát, nechtěla jít na operaci. Proto jí nabídli novou verzi mikrokódu, kterou se chyba odstraní - a taky se zavřou zadní vrátka; myslím, že je to taky znervózňovalo. Uživatelé TEPu nemohli mluvit kódem, ani kdyby chtěli - ale každý spotřební výrobek na planetě začínal chrlit záplavu infračervených paprsků. Pořád zůstávalo malé riziko, že se náhodou spustí modifikace programu.

Myslela jsem, že v posledních deseti letech měla nový mikrokód. Řekla mi, že tu nabídku přijala. A podle dokumentace, kterou Třetí Hemisféra předložila koronerovi, se to stalo - potvrzovala to i zpráva technika."

"Jenže jestli ji ve skutečnosti odmítla," řekla jsem, "tak jako odmítla nový implantát - protože se bála, že by to mohlo ovlivnit její nakládání s jazykem.. Dallaportův vzkaz to mohl udělat všechno najednou, ne? Otevřít zadní vrátka, odříznout černou skříňku, vyvolat uvolnění velké dávky adrenalinu - a potom přepsat důkazy nahráním verze, kterou měla mít už dávno?"

"Ano."

"A kdo by měl dost informací, aby to všechno mohl naprogramovat?" Přírodní moudrost? Fontána spravedlivosti? Těžko - i když si vždycky mohli vzít experta zvenčí.

Sharpová byla neoblomná: "Mohl to udělat jedině někdo ze softwarových inženýrů Třetí Hemisféry. Někdo, kdo se podílel na projektu TEPu od začátku."

"Ale co by tím mohl získat? Proč diskreditovat vlastní práci, vlastní produkt?"

Produkt však patřil Třetí Hemisféře - žádné skupině zaměstnanců.

A lidé přicházejí a odcházejí.

Prošla jsem zveřejněné materiály výrobců implantátů za posledních patnáct let. Byly plné tiskových zpráv chlubicích se tím, koho dalšího se podařilo ulovit.

V březnu 2008 firma zvaná Cogent Industries přetáhla od Třetí Hemisféry softwarovou inženýrku, která se jmenovala Maria Remediosová. To samo o sobě samozřejmě nic neznamenalo - ani skutečnost, že v jednom starším článku byla uvedena jako jedna z vedoucích projektu TEP.

Ale firma Cogent měla co získat. Specializovala se na hardware virtuální reality - nervové implantáty a přístroje na principu přilby. Třetí Hemisféra nebyla ani tak přímý konkurent jako spíš zdroj celé protichůdné filozofie: VR se prodávala vydavatelům a inzerentům jako cesta k bezpodmínečnému potlačení nedůvěry; v TEPu šlo o to, že se všechno zpochybňuje, všechno analyzuje. Pokud by každý uživatel virtuální reality začal mluvit TEPem, i ten nejdůmyslněji vytvořený - a maximálně manipulativní - zážitek z VR by degeneroval na směšný trik s dýmem a zrcadly.

Možná to zatím nebyla bezprostřední hrozba, ale díky smrti Grace Sharpové byla teď vzdálenější než kdy jindy. Mohli si vybrat Dallaportu stejným způsobem, jaký jsem použila já, abych ho našla: vyhledat vášnivě odpůrce TEPu, kteří mají čistou náhodou nerušený výhled na pracovnu Grace Sharpové. A ten, kdo ho kontaktoval, mohl tvrdit, že je členem Přírodní moudrosti nebo nějaké jiné protiimplantátové skupiny; kdyby znal pravdu, sotva by spolupracoval. Když mu řekli o námitce projednávané nejvyšším soudem - a barvitě vykreslili obraz celé generace "propadlé TEPu" - smrt Grace Sharpové mu musela začít připadat jako nutné zlo. Jedna stará ženská proti všem těm dětem. Smrt prostřednictvím hanebného technického zvrácení jazyka, které sama propagovala. Nic víc než poetická spravedlnost. A Maria Remediosová? Zachovali se k ní ve Třetí Hemisféře špatně, dali jí důvod k nevraživosti - nebo ji do toho nový zaměstnavatel natlačil? I kdyby si to s TEPem rozmyslela - a zalekla se vyhlídky na to, že implantát budou dostávat děti - pomoci zavraždit nevinnou ženu vypadalo jako groteskně nepřiměřená reakce. Mohla se přidat k veřejné kampani proti implantátu; jako jednomu z jeho tvůrců by jí média poskytla tolik prostoru, kolik by ho chtěla. Takový Dallaporta by se snad mohl nechat zlákat "morálními" argumenty, předestřenými pod falešnou záminkou, ale Remediosová musela vědět, že Cogent vedou čistě komerční motivy. Zdálo se, že devět desetin mozaiky dokonale padlo na místo - ale bylo jasné, že mi pořád chybí něco klíčového. A příliš mnoho z těch devíti desetin byly stále jenom dohady. Ze všeho nejdřív jsem musela získat neochvějný důkaz o propojení mezi Dallaportou a Cogent Industries - což bude ošemetné, neboť on sám nevěděl ani o existenci této firmy. Porovnávala jsem tváře muže a ženy, které jsem viděla v Dallaportově bytě, se všemi fotografiemi zaměstnanců Cogentu z firemních materiálů.

Nic.

Nakrmila jsem software pro skupinovou analýzu jmény zaměstnanců Cogentu a svými sedmnácti tisíci odpůrců TEPu - hledala jsem nějaké spojení, i to nejchabější. Žádné jsem nenašla.

Tím jsem vyčerpala jednoduchá řešení.

Poslala jsem Dallaportovi zprávu přes přesměrovávací službu a požádala jsem ho, jestli bychom mohli "pokračovat v diskusi". Pravá Lydia Stoneová nebyla v telefonním seznamu - použitím jiného čísla, než jaké udala škole, by jediné dokázala, že je přiměřeně opatrná.

O tři hodiny později mi Dallaporta zavolal zpátky. Byl zdvořilý, ale silně nervózní. Řekla jsem mu, že mám nějaké novinky, které by ho mohly zajímat; nezačal na mě vyloženě rvát, abych zavřela hubu, že telefon může být odposlouchávaný, ale svou řečí těla dával jasně najevo, že jestli se zmíním o TEPu, okamžitě zavěsí.

Řekla jsem: "Mohla bych se s vámi někde setkat? Musíme si promluvit, osobně."

Zaváhal. Moc chtěl, abych z jeho života zmizela - ale potřeboval vědět, co jsou ty "novinky", které mám. Proč jsem se o něho začala zajímat? Sotva se to dalo vysvětlit jedním starým esejem, takže... kolik lidí z křížového tažení proti TEPu vědělo, co udělal? A věděla jsem o smrti Grace Sharpové něco, co se mu nikdo neobtěžoval říct?

Byl samozřejmě paranoidní. Vyšetřování dávno skončilo, laser zmizel - ale fakt zůstal: on si jednoho letního večera stoupl na balkon a zabil člověka, kterého vůbec neznal. Nic už nemohlo být stejné jako dřív.

"Zítřka večer ve škole," řekl zpřímá. "V devět."

Když jsem šla přes fotbalové hřiště - z nějakého důvodu jasně nasvícené, třebaže nikde nebylo živé duše - ještě jednou jsem si v hlavě zopakovala připravenou historku. Známy jednoho přítele z jisté advokátní firmy se doslechl, že Helen Sharpová objevila něco v počítačových souborech své matky - něco, co ji podnítilo k tomu, aby zahájila kroky, na jejichž konci mělo být získání přístupu k archivu Třetí Hemisféry.

Byla jsem přesvědčena o tom, že Dallaporta bude informovat své dobrodince; nejtěžší bude zajistit, aby při tom nezmínil "mé" jméno. Dokud pomlčí o svém zdroji informací, budou ho muset brát vážně.

Helen Sharpová připravovala falešný - papírový - dopis, který napsala její matka Třetí Hemisféře a výslovně v něm prohlásila, že odmítá přijmout aktualizaci mikrokódu. Věřila jsem, že máme k dispozici dostatečnou páku, abychom přesvědčili Třetí Hemisféru, že se má zapojit do hry a zahrabat návnadu v patřičném skladišti.

Maria Remediosová okamžitě pochopí, jaký "důkaz" to musí být. Cogent uposlechne její rady a pokusí se zařídit jeho zmizení. Tentokrát budou přistiženi s rukama od krve.

Taková alespoň byla teorie.

Dallaporta řekl, že bude v "centru pro talenty" - což v těchto dnech zřejmě znamenalo velký sál plný pracovních stanic. Našla jsem si v online zpravodaji mapu školy, takže jsem přesně věděla, kam jít. Dveře byly otevřené, ale uvnitř bylo zhasnuto - a když jsem přišla blíž, uviděla jsem, že všechny počítače uvnitř jsou zapnuté a připojené k nějaké síťové službě. Další projev Dallaportovy paranoie? Možná si říkal, že je to ideální rušení policejních sledovacích týmů, které za ním všude chodí - třebaže zvuk byl na většině pracovních stanic ztlumen na šepot.

Nahlédla jsem do šera uvnitř. Záplava obrazů mne omámila a strhla mou pozornost: hejna maličkých, červenostříbrných rybek proplétajících se korálovým útesem; barevná počítačová animace proudění vzduchu kolem nějaké vzducholodi; portrét florentského velmože, který má u úst bublinu plnou moderní italštiny; mrtvý stříbrovlasý guru ze dvacátého století, jak ze sebe chrlí fráze o podstatě pravdy. U dveří běžel starý hudební klip, zpěvák právě drmolil: "Tohle je cesta, jen pojď dáááá."

Nervózně jsem se té náhodě usmála a vešla jsem do místnosti - přemohla jsem nutkání křiknout na pozdrav a udělat si legraci z Dallaportových složitých "bezpečnostních opatření". Připadalo mi mnohem diplomatičtější přistoupit na jeho hru. Hlasitě jsem zašeptala: "To jsem já. Kde jste?"

Nedostala jsem žádnou odpověď.

Moje oči se těžko přizpůsobovaly tmě, když do nich svítilo čtyřicet nebo padesát jasných obrazovek; neměla jsem žádný důvod dívat se na některé obrazy - ale bylo pozoruhodně obtížné snažit se dívat jinam. Pomalu jsem přešla na druhý konec místnosti. Rozčílovalo mě to, ale byla jsem připravená nedat to na sobě znát. Znovu jsem zavolala, trochu

hlasitěji, ale ani teď jsem nedostala odpověď.

Přímo přede mnou explodovala animace supernovy - a nenadálý modrobílý jas odhalil muže zhrouceného v křesle vedle obrazovky. Přistoupila jsem blíž a ve světle umírající hvězdy jsem si prohlédla tělo.

Dallaporta měl v ruce pistoli malé ráže a ve spánku čistou díрку. Sáhla jsem mu dvěma prsty na krk; určitě byl mrtvý, ale ještě byl teplý.

Cítila jsem, jak otupělostí šoku prokmitává záblesk viny - ale teď nebyla vhodná chvíle, abych si vyčítala, jak jsem se k němu chovala. Zabil Grace Sharpovou a nebyl připravený s tím žít. Jestli se tolik bál toho, co ode mě mohl slyšet, že ho to dohnalo k sebevraždě, udělal by to dřív nebo později tak jako tak.

Vytáhla jsem notepad, abych zavolala policii.

Pak supernova zhasla a na jejím místě se objevil nový obraz.

Činžovní dům zkráplený deštěm. Kamera najíždí na postavu přelézající z jednoho balkonu na druhý. Zvětšování vytrvale pokračovalo - a když se žena otočila a ukázala se, její tvář vyplnila celou obrazovku.

Sevřel se mi žaludek. Zalétla jsem pohledem k čistě, až příliš profesionální dírci v Dallaportově lebce, a všechno jsem znovu zhodnotila. Jenže... kdo mě mohl natočit? Jestli lidé z Cogentu věděli, že jsem na balkoně, proč šli dovnitř?

Obraz se znovu změnil. Já, jak umísťuji jednu telefonní štenici.

Nevěřicně jsem se rozesmála. Tohoto muže mi prakticky popravili před očima - a teď se mě snažili několika malichernými přestupky vydírat, abych mlčela?

"Pod nehty má kousičky vaší kůže." Hlas se ozval ze vzdálenosti metr za mnou. Trhla jsem sebou, ale nevyskočila jsem.

"Ne dost, aby to na vás zanechalo stopu, ale dost pro analýzu DNA."

Pomalů jsem se otočila. Ten muž byl starý asi jako já a jen nepatrně větší. Nemířil na mne zbraní, ale vypadal podezřele uvolněně.

"Policie zjistí, že si vás Helen Sharpová najala - ale nebude mít dostatek důkazů k tomu, aby vás přinutila k poskytnutí vzorků tkáně. Alespoň do chvíle, než uvidí toto." Ukázal na obrazovku.

"A proč by si policie měla myslet, že bych měla zájem předstírat jeho sebevraždu?" zeptala jsem se. "To, že jsem se vloupala k němu do bytu, ještě nic nedokazuje..."

"Myslím, že to záleží na tom, jestli jim někdo dohodí informaci o sto tisících dolarech na vašem kontě ve švýcarské bance. Těsně spjatá lingvistická komunita, do níž patřila Grace, si nejspíš udělala sbírku a zaplatila si spravedlnost pro muže s "vražedným" slovem."

To mě umlčelo. Pokud konto skutečně existovalo... bylo to něco úžasného. Copak mě lidé z Cogentu sledovali celou dobu a nastražili to na mě?

Usmál se. "Když budete rozumná, těch sto papírů může být samozřejmě vašich. Žádné zdanění; celé je to elegantně zorganizované přes jednu holdingovou společnost v Macau."

Nebyla jsem dost duchapřítomná, aby mne to svedlo k pokušení; pořád jsem se snažila nějak se vyrovnat s celým tím důmyslným plánem.

"Na to zapomeňte," řekla jsem. Protáhla jsem se kolem něho ke dveřím. S rozbušeným srdcem jsem došla až k nim, pak jsem se otočila a podívala se zpátky; již jsem ho neviděla, ale měla jsem za to, že se nepohnul ani o centimetr. Kdyby mě zabili, vzniklo by z toho příliš mnoho problémů, jejich nádherně napsaný kus pro VR by utrpěl příliš mnoho děr - a moje šance byly mizivé i v případě, že bych šla rovnou na policii.

"A co bych podle vás měla říct Helen Sharpové?" řekla jsem. "Nechte matku plavat, případ je uzavřený - a prosím, na nic se mě neptejte, nestíhám letadlo do Macaa?"

"Vy už si něco vymyslíte. Věřte mi, s námi nechcete bojovat."

Popuzeně jsem se zasmála. "Nějaká podělaná firmička na VR a myslíte si, že před vámi každý padne na zadek?"

"Já nepracuji pro Cogent," odpověděl muž. "Nemají ani ponětí, že se o ně zajímáte."

Zahleděla jsem se do tmy mezi řadami obrazovek. "Tak pro nějaké konsorcium z průmyslu VR." Z nějakého důvodu jsem se začala třást; myslím, že to bylo vztekem. "Ani tak nejste nad zákonem."

"Ale no tak, život není jen virtuální realita," řekl. Znělo to pobaveně.

"Vážně? Tak pro koho pracujete?"

Chvilí bylo ticho. Potom jsem viděla, jak se ke mně blíží. "To vám nemohu říct. Ale mohla byste se setkat s určitými lidmi - pokud máte zájem - kteří by vám snad pomohli zbavit se pochybností."

"S kým?"

"S Mariou Remediosovou. A s její dcerou."

"Myslela jsem, že nepracujete pro Cogent..."

"Ona pracuje pro Cogent. Ale dalo by se říct, že mým úkolem je dávat pozor na obě."

Věděla jsem, že čím víc se vzdalujeme od Dallaportovy mrtvolky, tím jsem zkompromitovanější - ale nemohla jsem jen tak hodit za hlavu šanci dozvědět se, co mi od začátku unikalo. A to i tehdy, pokud to odhalení mělo pojistit mou mlčenlivost.

"Remediosová byla jednou z prvních dobrovolníků, kteří otestovali TEPový implantát," vysvětloval muž nenuceně.

"Nejdřív jej pomohla navrhnout - a potom měla výsledky z první ruky. Myslím, že musela shledat realitu v mnoha směrech povzbudivou - ale zároveň velice frustrující."

"Proč frustrující?"

"I s nervovým hardwarem je vždycky těžké učit se novému exotickému jazyku. Alespoň pro dospělého."

Neodpověděla jsem. Pokračoval: "Podařilo se jí najít dobrého neurochirurga, který byl ochoten dát implantát její dceři."

Nebylo to ale tady. V zámoří. Všechno se tím hodně zjednodušilo - bylo snazší zavřít oči."

Při těch slovech mě zamrazilo. "A vy jste jí dovolili udělat to? Jen proto, abyste viděli výsledky?"

Zasmál se. "Já osobně ne. Ale představa byla taková."

A výsledky? Zavzpomínala jsem na některé pesimističtější odborné články, které jsem na to téma přečetla. Možná byly přirozené jazyky - které se vyvinuly současně s lidskou inteligencí - klíčové pro rané fáze intelektuálního vývoje... a třebaže je mohli nahradit i relativně "umělí" nováčci jako znaková řeč, TEP mohl být prostě příliš odlišný na to, aby obstaral organizaci nervových struktur, jež umožňovala vyšší myšlení. A skutečnost, že tak velká část jazyka byla zakódována v čipu místo v mozku, mohla znamenat, že budou chybět životně důležité pojmové asociace - nebo budou přinejmenším nedostupné pro jiné oblasti mozkové kůry, které je potřebují, aby mohly vyzrát.

Ale ani tak to nedávalo smysl. Pokud dcera byla žijícím důkazem, že implantát způsobí v dětském mozku nenapravitelné poškození, proč to jednoduše nepublikovat? Proč zemřela Grace Sharpová kvůli vítězství v soudním procesu, jehož mohlo být dosaženo odhalením pravdy?

Maria Remediosová bydlela v pohodlném, ale nijak luxusním domě na severním pobřeží. Moje eskorta se ohlásila telefonem, takže nás očekávala. Když jsem šla za mužem chodbou, podívala se mi do očí. V jejím pohledu bylo neskrývané zahanbení - ale pod ním zvláštní, skoro až hrdý vzdor. Zmateně jsem odvrátila zrak. Jestli TEPovým implantátem zmrazila vlastní dítě, nebylo na jejím odchodu z Třetí Hemisféry nic divného - ale proč byla Dallaportovým vrahům tak zavázaná, že jim dovolila, aby ji použili ke zmanipulování Cogentu? Pohrozili jí, že ji dostanou do vězení? Že její dítě půjde do ústavu?

Skončili jsme v obývacím pokoji, ale Remediosová nás nevybídla, abychom se posadili. Muž řekl: "Tak co je nového? Pořád tráví veškerý čas u internetu?"

Remediosová ho zpráznila jedovatým pohledem a neobtěžovala se odpovédět. Připadalo mi, že je krutě sarkastická. Potom se ke mně otočila a vysvětlila: "Bohužel, může data jen přijímat. Nechtěli bychom, aby své stesky ventilovala světu."

Remediosová odešla z pokoje. Zaslechla jsem, jak říká: "Jane? Je tady paní O'Connorová." Potom se vrátila s děvčátkem v modrobíle proužkovaném pyžamu, snad osmiletým.

Jane mě pozdravila a s vážným výrazem si se mnou potřásla rukou - nebo ho možná jen hrála. Stačil mi jeden pohled do jejích vědoucích šedých očí, abych pochopila, že jsem účinky implantátu odhadla úplně špatně.

"Doufala jsem, že mi dovolí, abych se s vámi setkala," řekla. "Strýček Daniel si na vás stěžoval už několik týdnů."

Podívala se na muže, ale viditelná zášť v tom nebyla - vypadalo to spíš jako pohled šachisty, který odhaduje protivníka, jehož nelze podcenit. "A málokdy mi dovolí nějakou návštěvu."

Nevěděla jsem, co mám říct. "Strýček Daniel" přišel na pomoc. "Myslím, že paní O'Connorová pořád ještě tápe. Nechápe..."

"Proč by mě někdo chtěl držet jako ve vězení? Proč by si někdo dával tak záležet na tom, aby jiné děti nemohly vyrůstat s TEPem?" V jejím hlase nebyla předčasná vyspělost; nepřišla jako malý herec, který odřikává věty dospělých. Každé slovo jednoduše negovalo asociace, které by její vzhled normálně vyvolával.

Její přímočarost byla znervózňující, ale zbavila mne diplomatické zdráhavosti. "To je pravda. Nechápu to."

Jane se klidně usmála. Nevěřím, že byla smířena se svou situací - ale byla trpělivá. Velice trpělivá.

"S implantátem můžete slova přehrávat - nebo je skenovat. Slepě je prožívat - nebo je beze zbytku chápat. Strýček Daniel ale není velký příznivec chápání. Myslí si, že jsou slova, která by se měla jen přehrávat, a ne skenovat."

"Jaká slova?"

Zvedla jednu ruku, dlaní ke mně. Bylo to ironické gesto; musela vědět, že komunikace infračerveným světlem mi nic neříká.

"Když tohle slovo přehraju... zažívám nekonečný pocit oddanosti a hrdosti na svou komunitu... své město... svůj stát... svůj národ!" Z tváře jí vyzařovala vroucí, zoufalá, skoro až hysterická radost; ze všeho nejvíc připomínala jednu z těch školaček s vlajkami, které vybičovali do vlasteneckého šilenství, aby měli náležitou dekoraci pro olympiádu v roce 2000. Ale když je proskenuju..." Její výraz povadl do mírného pobavení - jako by se jí právě někdo pokusil nakrmit nějakou hodně starou a hodně průhlednou habadurou.

"Toto slovo se přehrává jako to, čemu mnohá náboženství říkají "víra". Obličej jí zářil, ale teď byla nevzrušená.

"Poklid, který se vzpírá pochopení." Omluvně se usmála. "Až na to, že samozřejmě neobstojí. Stačí jej prozkoumat a mechanismus je průhledný: jednou nohou tvrdě sešlápnout zažitý neurochemický pedál libosti - s poznávacími, estetickými a kulturními ozvěnami provázanými s kontextem, v němž osvojování probíhalo."

Pohlédla jsem na Remediosovou; po tváři jí stékaly němé slzy. Matku by neposadili do vězení a dceru nezavřeli do ústavu. Zabili by to dítě, kdyby museli. To byl jediný důvod, proč jim pomohla naprogramovat smrt Grace Sharpové.

"Buddhisté tomu říkají 'osvícení.' Jane zavřela oči a roztáhla tvář do pokojného úsměvu. "Hrubými farmaky se dá dosáhnout podobných účinků, ale vyšší složky jsou jiné. Dochází k jakési silně subjektivní poznávací krátkozrakosti: každý duševní nástroj, který by mohl odhalit pravou podstatu stavu, je explicitně odmítán."

Vzpomněla jsem si na Jamese, ztraceného v poklidu beze slov. Balík, který bez váhání spolkl, psychický virus vyladěný stoletími evoluce, tvrdil: Jazyk je nebezpečný, jazyk té klame... protože jazyk mu mohl ukázat cestu z té jámy, kterou si vykopal.

"A tohle je... sexuální láska, touha? Můžete tomu říkat, jak chcete, ale když to pozorně proskenujete..."

Něco ji zarazilo. Možná to byl matčin pohled. Nebo možná výraz její tváře.

Jane plynule navázala: "Jsou i další. Nebudu je všechny vypočítávat - ale vyrůstání s implantátem je jasně odhaluje. A přátelé strýčka Daniela nevěří, že subkultura s takovým poznáním by byla... příspěvkem pro jejich představu sociální soudržnosti. Mají na to velice vyhraněný názor." Otočila se k němu. "A já tomu rozumím. Protože jsem našla slovo i pro jejich trápení. Našla jsem slovo pro lásku k moci."

Než jsem dojela domů, byla skoro půlnoc. U Micka v pokoji byla tma, ale hra běžela dál. Sedla jsem si k němu a jemně

jsem mu sundala přílbu, potom jsem sáhla k terminálu a odhlásila jsem ho.

Otevřel ústa a chtěl se omluvit nebo si vymyslet nějakou výmluvu. "Zmlkni a poslouvej mě," zarazila jsem ho.

"Co se stalo? Měl jsem o tebe strach." Neřekla jsem mu všechno - ale věděl, že jsem šla na schůzku s někým, kdo měl něco společného se smrtí Grace Sharpové.

Snažila jsem se mluvit klidně. "Podělala jsem ten případ. Hodně jsem ho podělala. Udělala jsem několik hloupých chyb a teď od něho budu muset odstoupit. Jasně? To je všechno, co ti můžu říct. A víckrát o tom nebudeme mluvit."

Nevěřicně na mě zíral. "Proč? Cos udělala?"

Zavrtěla jsem hlavou. "Řekla jsem, že už o tom nebudeme mluvit."

Začal mrkat, aby vypudil slzy. Objala jsem ho; nebránil se, ale rozzlobeně prohlásil: "Já ti nevěřím!"

"Psst," řekla jsem.

Později jsem ležela potmě na své posteli a převalovala jsem mezi palcem a ukazováčkem hladkou studenou věc, kterou mi nenápadně podstrčila Jane Remediosová. Podobala se keramickému korálku.

Jestli se jí podařilo zkopírovat svůj implantát, tento čip obsahoval celý její TEPový slovník. Dospělému by byl k ničemu - ale novorozenec, který by začal s vědomostmi, jejichž shromažďování jí trvalo osm let, by ji mohl překonat za poloviční dobu.

Budou mě bedlivě hlídat - ale nemohli hlídat každého. Byla jsem přesvědčená, že se mi podaří předat čip někomu, kdo bude ochoten jej použít, pokud budu opatrná.

Proto jsem ležela ve tmě a snažila jsem se dospět k rozhodnutí.

Mezi tichostí moci a mystifikace, mezi pohodlným potlačováním nedůvěry, tím, jak to bylo vždycky - a lavinou pochopení, která by to všechno smetla pryč.

přeložil Petr Kotrle